

Віктор Дуганець,
кандидат технічних наук, доцент, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри тракторів, автомобілів та енергетичних засобів
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

Петро Краснолуцький
кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри
тракторів, автомобілів та енергетичних засобів
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

КРАСНОЛУЦЬКИЙ ГЕННАДІЙ ПЕТРОВИЧ. СЕРЦЕ ПОДАРУВАВ ЛЮДЯМ

У поширеній спеціальній літературі наводяться лише загальні соціально-психологічні та педагогічні вимоги до викладача закладу вищої освіти, викладені шаблонними фразами та трюїзмами. Водночас на побутовому рівні часто вважається, що висококласний викладач обов'язково має якійсь неординарні риси і відхилення від загальноприйнятої рефлексії на ті чи інші події. Тому з'ясування, як формується особистість викладача університету під впливом різних факторів є важливою і досі недостатньо охопленою сферою досліджень. Однією з можливих методологій вважаємо ретроспективний огляд біографій насамперед тих викладачів, пам'ять про яких зберіглась набагато років серед колег та особливо випускників, оскільки саме думка останніх є по суті оцінкою викладача, максимально наближеною до об'єктивної.

Весна 1977 року. Для студентів 5-го курсу факультету механізації сільського господарства день і ніч мають умовний поділ і злились у напружену роботу над

дипломним проектом. І в цей час один із студентів ламає руку. Здавалось, ситуація провальна, треба чекати наступного терміну захисту. Але на допомогу приходить друг Гена і, відклавши власні креслення, терміново викреслює 10 аркушів формату А1, один складніший іншого. Без «Компаса» з плоттером і навіть без найпростішого саморобного пристрою для копіювання. Десять великих аркушів. Чужих. А свої ледь-ледь встигає закінчити до захисту. Бо треба однокурснику допомогти. Чи часто зараз зустрічається таке серед студентів? Отже, дистанційне навчання, попри свої незаперечні переваги, має серед низки недоліків відсутність налагоджених дружніх стосунків студентів навіть у рамках однієї академічної групи. Таким чином, ускладнюється формування у майбутніх випускників вміння спілкуватись з рівними по статусу членами соціуму.

Але повернемося до Геннадія. Цей підхід «треба зробити, навіть коли ніби і не дуже треба» став його принципом спілкування та й взагалі життя. До речі, ще на другому курсі Геннадій під керівництвом доцента Ткачука А.П. написав наукову роботу про партизанський рух на Шепетівщині, витративши на архіви та бесіди з ветеранами багато вільного часу. У підсумку посів друге місце на Всесоюзному (!) конкурсі студентських наукових робіт і тут же отримав пропозицію перейти на навчання на історичний факультет Кам'янець-Подільського педінституту (нині КПНУ ім. І. Огієнка), який тоді вважався більш престижним, ніж наш мехфак. Однак тяга до інженерної справи виявилась сильнішою.

Успішними були і заняття спортом – за два роки виконав норматив кандидата в майстри спорту з класичної греко-римської боротьби і лиш важка травма коліна завадила подальшій спортивній кар'єрі. А ще жоден концерт (які тоді регулярно відбувались в інституті) не обходився без Геннадія. І треба було йому це все при тому, що вчилися тоді по 4 пари на день, лиш по суботах три, курсові та розрахункові роботи були мало не по кожному предмету при ускладненому доступі до інформації (який там інтернет, тільки бібліотека, яка до

9 вечора «гуділа» від відвідувачів. Таким інтенсивним життям тоді жило більшість студентів. Тому скарги сучасних студентів на надзвичайну завантаженість є абсолютно безпідставними. Зауважимо також, що нині діяльність студентів поза рамками навчального процесу часто заохочується не суспільним визнанням серед колективу університету, а прямими поблажками у процесі навчання.

Закінчивши інститут, 1977 року Геннадій їде за направленням на роботу в один із колгоспів Шепетівського району. Відразу на посаду головного інженера. Такий кар'єрний стрибок пояснюється просто. По-перше, тими роками відчувався кадровий «голод», оскільки значна кількість інженерно-технічних працівників подалися до більш «грошових місць» – Тюмень, БАМ, Казахстан. По-друге, Геннадій вже працював у цьому колгоспі під час практик і показав себе як тямущий механік. Що потім і підтвердив, здобувши бездоганну репутацію кваліфікованого інженера. Правда, набравши професійної «ваги», фізичної ваги так і не прибавив (48-50 кг) і для сільчан так і залишився або Гена, або Петрович, проте без фамільярності, а як знак прихильності та довіри. Варто зазначити, що робота головним інженером в колгоспі тоді була надзвичайно важкою. Робочий день ненормований, вихідні умовні і неясно, що сьогодні станеться. Тільки інженер старого гарту розуміє, що значить «пройти лінійку готовності» або «відправити останні буряки». Детально про це вам може нині розповісти професор Дуганець В.І., який працював інженером у сусідньому колгоспі. У таких умовах може швидко зіпсуватись характер і сформуватись злість на людей. Але не у Геннадія Петровича, якого усі поважали за відкритість, щирість і готовність допомогти у будь-якій ситуації.

Восени 1979 року, перебуваючи у відрядженні в Кам'янці-Подільському, Геннадій Петрович завітав до рідного інституту, зустрівся з викладачами і отримав від тодішнього декана факультету М.І. Самокиша пропозицію перейти на викладацьку роботу. Тоді наші випускники не дуже палали бажанням про таку

посаду – зарплата майже удвічі менша, ніяких преміальних і службового транспорту, знову живи у гуртожитку і безкінечно щось пиши або перевіряй студентські роботи. Втім Геннадію така пропозиція сподобалась і він почав працювати асистентом кафедри ремонту машин і технології металів, викладаючи дисципліни «Ремонт машин» та «Взаємозамінність, стандартизація і технічні вимірювання». Здавалось, ритм життя має якось стабілізуватись. Але не для нього. Геннадій Петрович просто не міг відмовитись від будь-якого прохання про допомогу чи від доручення деканату. Долучившись до госпдоговірної тематики з досліджень показників надійності сільськогосподарської техніки, виконував левову частку роботи колективу, проводячи багато часу у відрядженні («я ж нежонатий, а хлопці хочуть дома побути»), щороку у передноворічні дні їздив далеко у Прикарпаття за живими ялинками для співробітників. Досить показова історія - десь усередині 1980-х років взимку Геннадій Петрович поїхав у чергове відрядження до Москви. Від колег отримав чисельні прохання привести мандарини-апельсини, оскільки тоді такі фрукти можна було купити лише у столицях. Привіз три непідйомних сумки, у своїй кімнаті в гуртожитку особисто розважував замовлення, хто скільки замовляв. Зрозуміло, не скупився, не у його характері рахувати все до грама. У підсумку сам залишився без апельсин. Зате всі замовлення виконав.

Восени 1982 р. Геннадій Петрович вступив до аспірантури Кишинівського сільськогосподарського інституту, де під керівництвом знаного вченого тих часів академіка Лишко Г.П. займався проблематикою очищення та регенерації моторних олив. Як і у рідному інституті, швидко набув репутацію кмітливого та дисциплінованого співробітника, який не може сказати «не хочу, не буду». Як наслідок, два літа поспіль він був керівником студентського механізованого загону і разом із студентами працював на ланах Казахстану. 1985 року по закінченні аспірантури Геннадій Петрович повертається на роботу до К-ПСГІ, на «рідну» кафедру ремонту машин, на посаду спочатку асистента, а згодом –

старшого викладача. Тут він продовжує викладати ті ж самі дисципліни, що й до аспірантури, продовжує участь у кафедральній госпдогвірній тематиці та роботу над власною дисертацією. Створює повноцінний навчально-методичний комплекс з дисципліни «Надійність та ремонт машин», у якому вперше передбачалось використання комп'ютерної техніки для виконання лабораторно-практичних і розрахункових робіт. Завдяки власній комунікабельності і вмінню швидко вирішувати виробничі ситуації, доклав багато зусиль для того, що 1987-1988 рр. на кафедрі було придбано обладнання на суму понад 80 тис. грн. (за нинішніми цінами, це понад 20 тис. дол. США, а у товарній пропорції – десь 5 тракторів МТЗ-80). Слід зазначити, що у той час планової економіки фінансування інституту було непоганим, але використати виділені кошти завжди було досить проблематичним, оскільки фактично для всіх заводів встановлювались чіткі плани реалізації (що-коли-кому) і вклинитись у цей ланцюжок викликало багато труднощів.

Успішно справляючись з основною роботою (цікаві для студентів аудиторні заняття, оригінальні студентські наукові роботи і дипломні проекти, у тому числі комплексні), Геннадій Петрович не відмовлявся і від інших доручень керівництва інституту. Так, 1989 року на хвилі впровадження популістського рішення про запровадження студентського самоуправління було ліквідовано звільнену посаду коменданта гуртожитку, функції якого покладались на одного з обраних студентом студента. Але ж на студента не повісити матеріальну відповідальність за меблі, обладнання та ін. Для цього була запроваджена посада заступника декана з соціально-побутових питань, на яку і було призначено Геннадія Петровича. А що означає слідкувати за порядком у гуртожитку, не маючи повноважень коменданта, можна зрозуміти навіть і сторонній людині. Варто лиш зазначити, що майже два роки, доки цю систему не ліквідували, Геннадій Петрович не мав ні відпустки (особова справа «набита» розпорядженнями при його відкликанні з відпустки), ні навіть вихідних і святкових днів.

Здавалось би, можна послабити темп роботи. Але Геннадій Петрович пропонує керівництву інституту створити студентський механізований загін за типом того, що він очолював у Кишинівському СГІ. І такий загін був створений: виділено 4 комбайни, 2 жатки, бурякозбиральний комплекс, понад 15 тракторів різних типів і класів. Щорічно у мехзагоні працювали 20-25 студентів, які не лише експлуатували цю техніку, але й самі її обслуговували і виконували поточний ремонт. Зазвичай мехзагін спочатку виконував весь комплекс робіт на виділених для нього площах учбово-дослідного господарства у с. Залісся-2, а потім «кочував» по інших господарствах на їх офіційні замовлення. Якість і швидкість роботи «мехзагонівців» було широко відома у регіоні, наші комбайнери неодноразово отримували призові місця на районних і обласних конкурсах (для необізнаних людей – на цих конкурсах оцінювались також результати роботи даного екіпажу за сезон, хто і за який час зібрав збіжжя). Як наслідок, студенти отримували прекрасну практичну підготовку, набували авторитету серед місцевих господарників. Наприклад, Литвинюк Олександр 1996 року, тоді ще студент стаціонару 4 курсу, був переведений на індивідуальний графік навчання і призначений головним інженером учгоспу з парком у 12 комбайнів, 43 трактори, 76 автомобілів.

Зрозуміло, що налагодити ефективну роботу такої складної структури, якою був мехзагін «Урожай», потребувало колосальних зусиль і Геннадій Петрович знову не мав жодного року відпустки і повноцінних вихідних. І так багато років аж до ліквідації учгоспу, а з ним і мехзагону.

У цьому етапі біографії, на наш погляд, можна відзначити дві важливих особливості. По-перше, навчання в аспірантурі у столичному навчальному закладі незрівнянно більше підвищує фахову класифікацію та рівень здобувачів, ніж продовження навчання у «рідних» стінах де всі і все знайоме. По-друге, у ті часи вважалось, що для повноцінної постановки дисципліни викладачем треба 4-5 років, за які він може сформувати відповідну інформаційну, методичну та

матеріальну базу, відпрацювати навички цікавого для студентів подання матеріалу. Тому перелік дисциплін для викладача змінювався вкрай рідко, щоби не зруйнувати хід складного процесу, за виразом Сенеки - «навчаючи, ми самі вчимося». Зараз цей підхід часто порушується і не завжди через об'єктивні причини.

Ще раз слід відзначити феноменальну комунікабельність і дружелюбність Геннадія Петровича, його неповторний гумор, енциклопедичні фахові та гуманітарні знання, уміння «розрядити» конфлікту ситуацію, рідкісна чуйність та людяність, щедрість і щирість, готовність у будь-який час прийти на допомогу.

На жаль, постійна фізична та емоційна перенапруга кінцево-кінцем далися взнаки і 13 січня 2011 року Геннадій Петрович у віці неповних 56 років помер від серцевого нападу, хоча ніколи нікому не жалівся на серце. Він і сам не помітив, як подарував його людям.

Як джерела інформації для підготовки статті використані спогади рідних, колег, однокурсників, випускників факультету механізації с.г., матеріали особової справи Краснолуцького Геннадія Петровича №4487 на 89 сторінках (місце зберігання – архів ЗВО «ПДУ»).